

Pôle international francophone de formation et d'échanges des gestionnaires de sites patrimoniaux

FINAL DECLARATION – ZÁVĚREČNÉ PROHLÁŠENÍ – DÉCLARATION FINALE

International Workshop

12-14 September 2016

Žďár nad Sázavou Estate, Czech Republic

“ Preparing the Future
of our Heritage:
Sharing Site Management
Tools and Experiences”

Under the auspices of:

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization
Sous le patronage
de l'UNESCO

Under the patronage
of UNESCO
Sous le patronage
de l'UNESCO

Organisation des Nations Unies
pour l'éducation, la science et la culture
sous le patronage
de la Commission nationale française
pour l'UNESCO

POD
ZÁSTITOU
ČESKÉ
KOMISE
PRO
UNESCO

MINISTERSTVO
KULTURY

With support from:

association des
biens français
PATRIMOINE
MONDIAL

ČESKÉ DĚDICTVÍ
UNESCO

INSTITUT
FRANÇAIS
PRAGUE

Media partner:
PRO PAMÁTKY
INTERNETOVÝ PORTÁL

www.polepatrimoine.org

ŽDÁR NAD SÁZAVOU DECLARATION

14 September 2016

Note: This is a declaration written by the workshop's participants.
It doesn't officially engage the institutions they represent.

<i>Česká verze viz. strana.....</i>	6
<i>Version française voir page.....</i>	10
<i>Program(me).....</i>	<i>ENG 14 – CZ 15 – FR 16</i>

I.0 PREAMBLE

The 30 participants from six nationalities at the Workshop held in Ždár nad Sázavou, Czech Republic, on 12-14 September 2016, entitled "PREPARING THE FUTURE OF OUR HERITAGE: AN INTERNATIONAL WORKSHOP ON SITE MANAGEMENT TOOLS AND EXPERIENCES" extend their gratitude to UNESCO for granting its patronage, the national authorities of the Czech Republic and France for their support, Ždár nad Sázavou Estate for hosting the Workshop and the Grands Sites de France International Platform for taking the initiative of this event;

2.0 CONSIDERING THAT

- 2.1 UNESCO by granting its patronage to this Workshop recognizes the need for heritage sites managers to gather in order to share their reflections and progress together through peer learning; best practices are a facet of their work, and describing honestly issues with peers can be a good opportunity to question one's views and improve one's professional practices;
- 2.2 The fundamental role and responsibility of the Grands Sites de France International Platform is to promote understanding, exchange and cooperation between cultural and natural heritage sites managers.
- 2.3 The coordination of this platform should be continued, developed and oriented in order to inform, raise awareness and train sites managers through programmes and field training about new trends and reflections; taking into account the aspirations and requirements of local communities;
- 2.4 Cultural and natural heritage, whether inscribed on the List of World Heritage or not, is a vector of social cohesion and local development; for this reason the human and social components of heritage conservation need to be taken into account in every related project; thus an integrated approach of heritage sites should be sought systematically; management plans and projects should be based on the site values and an experience should be offered to visitors.

RECOMMEND THAT

3.0 With regard to cultural and natural heritage in general:

- 3.1 The importance of protecting significant heritage be recognized in a time of rapid and accelerating developments; the urgency to include environmental considerations along with heritage conservation policies should be taken into consideration; heritage policies should be transversal.
- 3.2 One does not own a site, one borrows it from one's children;
- 3.3 The need for a sustainable development of heritage sites/properties to be integrated with the consideration of heritage values and cultural identities;
- 3.4 The key role of communities and local people in the identification, conservation and development of heritage values should be better considered; sites should be better integrated in contemporary life and local communities should be invited to share the life of sites; the past is relevant if it is meaningful to the local communities and the general public;
- 3.5 The need for new funding mechanisms adapted to heritage management should be explored and developed; public funding should match private funding; funding dedicated to the development of a given site for external visitors should be twinned by an equal funding to the development for the local community;
- 3.6 Joint cooperation between heritage sites of a given region or territory should be systematic; sites should not compete against one another but rather create synergies to develop together;
- 3.7 Values are the driving wheel for any heritage project, they should help build a common frame of reference to define a common vision of the genius loci as it is a mental construction of our perception; the marketing of a heritage site should be based on the values understood by all stakeholders as it is a key to success;

3.8 Tourism should resist to the temptation of tourists wishing to visit heritage sites in a race for accumulating visits in a meaningless manner; human time scale is incompressible and necessary to understand the genius loci; tourists should be given (and should take) time to learn about a story that includes a context; the marketing of tourism destinations should include the genius loci in promotional messages;

3.9 Site managers' basic profile should be described in the *Operational Guidelines for the implementation of the World Heritage Convention*; site managers should be facilitators and coordinators rather than managers who make decisions on their own; the position of site managers should be clearly defined as well as the scope of their decision-making power; these responsibilities should appear in detail in all management plans;

3.10 Management plans are a requirement that should be considered more like a public commitment; they should be accessible to all including on the Internet.

4.0 With regard to Žd'ár nad Sázavou Estate

The commitment of Žd'ár nad Sázavou Estate in hosting this Workshop is a commendable initiative to raise awareness of Czech local, regional and national authorities, universities, tourism industry and the general public; As a conclusion of this workshop, participants agreed on the following:

4.1 As a World Heritage property, the historic centre of Prague attracts mass tourism, the impact of which could be mitigated by defining and implementing a strategy offering a number of tourists the possibility to visit other Czech World Heritage properties such as Zelená Hora (and nearby Žd'ár nad Sázavou Estate), Litomyšl or others; World Heritage routes or itineraries should be set up in the Czech Republic; heritage routes should have a red thread to link their various components/heritage sites; partnerships with other sites, including World Heritage sites in the Vysočina region and the vicinity should be set up; these itineraries should be easy to navigate;

4.2 The management teams of cultural and natural heritage properties that are inscribed on the World Heritage List should team up with the management of properties which are not inscribed - or not yet inscribed - in order to emphasize the sustainable tourism focus on a given region of the Czech Republic; authenticity and integrity of sites should always be their first focus and a foundation for this sustainable tourism;

4.3 Professional heritage sites managers and communities should connect with local, regional and national authorities and with tourism businesses; they should find a balance between tourism and conservation;

4.4 A collaboration between public and private entities is to be sought in every manner in order to create synergies in terms of sustainable development, which will benefit the local communities;

4.5 Žd'ár nad Sázavou Estate should be more integrated into the Zelená Hora World Heritage site as they both are part of a unique vision that composed the whole landscape from secular activities below to sacred ones above; all owners and stakeholders concerned by the management of the Žd'ár nad Sázavou Estate and Zelená Hora area should work together on widening the scale of the vision, which will improve the ensemble's protection in the future;

4.6 Even if Žd'ár nad Sázavou Estate is a private entity its owners are its stewards, its trustees whose role is to pass it over to future generations in the best conditions of integrity and authenticity;

4.7 Žďár nad Sázavou Estate being a creative project proves that a society that creates is a society which is lively and thrives; without a project, a vision, a site cannot integrate the contemporary lives of visitors and local citizens; culture should be considered as a federating tool.

5.0 With regard to the Grands Sites de France International Platform

As a conclusion to this workshop, participants recommend the following actions to be implemented:

5.1 Disseminate widely the results of this Workshop in order to raise awareness of the site managers' community of issues, principles and integrated management models/best practices/trends/examples;

5.2 Encourage the continuation of this reflexion in the Central, South-East and Eastern European sub-regions by selecting participants from these sub-regions in the Grands Sites de France Network international Platform's forthcoming intensive training workshop in 2017.

5.3 The international Platform of the Grands Sites de France should continue to interact through the on going reflection and related institutions to encourage participation of local and national communities in sites management and link to grass roots initiatives which are as important as top-down decisions; concrete and practical projects should be encouraged in conjunction or coordination with the local or national authorities, jointly determining subjects of priority; the most efficient ideas are often the most simple;

5.4 The Grands Sites de France International Platform should capitalize on its members to emphasize the scope of their actions, give them visibility and link them during regular training over the span of their careers.

Žďár nad Sázavou, 14 September 2016

PROHLÁŠENÍ ZE ŽDÁRU NAD SÁZAVOU

14. září 2016

*Poznámka: Toto je písemné prohlášení účastníků Semináře.
Nejedná se o oficiální stanovisko institucí, které účastníci zastupují.*

<i>For English, please see page.....</i>	2
<i>Version française voir page .....</i>	10
<i>Program(me).....</i>	<i>ENG 14 – CZ 15 – FR 16</i>

1.0 PREAMBULE

Třicet účastníků ze šesti zemí na semináři s názvem „ZAJIŠTĚNÍ BUDOUCNOSTI PRO NAŠE DĚDICTVÍ: SDÍLENÍ NÁSTROJŮ A ZKUŠENOSTÍ V OBLASTI PAMÁTKOVÉ SPRÁVY“, konaném v České republice ve Žďáru nad Sázavou od 12. do 14. září 2016, vyjadřuje své díky organizaci UNESCO za poskytnutí záštity, místním úřadům v České republice a ve Francii za jejich podporu, zámku Žďár nad Sázavou za zázemí pro tento seminář a mezinárodní platformě památkové péče Grands Sites de France za uspořádání této akce.

2.0 ÚVOD DO SITUACE

2.1 UNESCO převzetím záštity nad tímto Seminářem uznává potřebu setkávání správců památek s cílem podělit se o své úvahy a pokroky a učit se od svých kolegů. Příklady dobré praxe představují jednu z mnoha stránek jejich práce a možnost otevřeně kolegům popsat problémy, se kterými se potýkají. Kontakt s kolegy může být také dobrou příležitostí k přehodnocení vlastních postojů a ke zlepšení své profesní praxe.

2.2 Stěžejní role a úkol mezinárodní platformy Grands Sites de France spočívá v prosazování vzájemného pochopení, výměny a spolupráce mezi správci kulturních a přírodních památek.

2.3 Koordinační práce platformy by měla být dlouhodobá a měla by se nadále rozvíjet a orientovat tak, aby informovala a vzdělávala správce památek prostřednictvím programů a školení v terénu v oblasti nových trendů a směrů uvažování, s ohledem na očekávání a požadavky místních obyvatel.

2.4 Kulturní a přírodní dědictví, ať je zapsané na Seznamu světového dědictví či nikoli, tvoří vektor sociální soudržnosti a místního rozvoje. Z tohoto důvodu je třeba zohledňovat lidskou a sociální složku památkové péče v každém souvisejícím projektu. Je také třeba systematicky prosazovat integrovaný přístup k památkám. Plány a projekty v oblasti památkové péče by měly být založeny na stěžejních hodnotách památek a návštěvníkům by měl být nabízen hlubší zážitek.

DOPORUČENÍ :

3.0 Ohledně kulturního a přírodního dědictví obecně:

3.1 Je třeba uznat význam ochrany dědictví zejména v této době rychlých a stále se zrychlujících změn. Je třeba vzít na vědomí nutnost začlenit do politiky památkové péče také environmentální aspekty. Památkářská politika musí být mezioborová.

3.2 Památky nevlastníme, ale zapůjčujeme si je od vlastních dětí.

3.3 Nutnost udržitelného rozvoje památek/objektů kulturního a přírodního dědictví musí být zohledněna ve způsobu chápání hodnot památkové péče a kulturní identity.

3.4 Je třeba brát více v potaz klíčovou roli místních komunit a jejich obyvatel v identifikaci, ochraně a rozvoji hodnot spojených s památkovou péčí. Památky by měly být více začleněny do současného života a místní obyvatelé by měli být přizváni k účasti na životě památek. Minulost nám má co říci tehdy, má-li smysl pro život místních lidí a pro život veřejnosti v širším slova smyslu.

3.5 Je třeba probádat a rozvinout nezbytné nové mechanismy financování, které budou uzpůsobené pro správu památek. Veřejné financování musí odpovídat financování soukromému. Fondy určené na rozvoj dané památky pro návštěvníky z vnější musí jít ruku v ruce s ekvivalentním financováním ve prospěch rozvoje místního společenství.

3.6 Vzájemná spolupráce mezi památkami v jednom regionu či na jednom daném území musí být systematická. Památky by si neměly navzájem konkurovat, ale spíše vytvářet synergie pro společný rozvoj.

3.7 Hodnoty jsou vůdčím faktorem každého projektu v oblasti památkové péče, právě ony musí napomáhat vybudování společného referenčního rámce k definování společné vize pro vytvoření „ducha“ daného místa (genius loci), neboli mentální konstrukci, skrze níž místo vnímáme. Marketing

dané památky se musí opírat o hodnoty, se kterými se ztotožňují všichni aktéři, neboť to je klíč k úspěchu.

3.8 Odvětví cestovního ruchu musí bojovat s pokušením turistů navštěvovat památky ve frenetické snaze navštěvovat beze smyslu co největší množství různých míst - lidské vnímání času nelze zkrátit a právě dostatečný čas je zásadní pro pochopení genia loci. Turistům by měl být poskytován čas (který budou také ochotni využít) pro získání povědomí o příběhu místa uvedeném do patřičného kontextu. Propagační sdělení vyjadřující ducha daného místa by se měla stát součástí marketingu turistických destinací.

3.9 Základní profil správců památek by měl být popsán v *Pokynech*, kterými se má řídit provádění Úmluvy o ochraně světového dědictví. Správci památek by spíše než manažery, kteří rozhodují pouze s ohledem na sebe samé, měli být facilitátory a koordinátory. Pozice správců památek/památkových objektů by měly být jasně definovány, stejně jako rozsah jejich rozhodovacích pravomocí. Rozsah jejich odpovědnosti by se měl detailně objevovat ve všech plánech řízení (management plan).

3.10 Plány řízení (management plans) představují nezbytné kritérium a měly by být více vnímány jako veřejný závazek. Měly by být všem přístupné, a to i na internetu.

4.0 Ohledně Zámku Žďár nad Sázavou:

Iniciativa Zámku Žďár nad Sázavou hostit tento Seminář je chvályhodná, jelikož zvyšuje povědomí českých úřadů na lokální, regionální i celostátní úrovni, ale také českých univerzit, aktérů v odvětví cestovního ruchu i široké veřejnosti o důležitosti spolupráce v památkové správě a místním rozvoji.

Účastníci tohoto Semináře se shodli na následujícím závěru:

4.1 Jakožto památka náležící na Seznam světového dědictví přitahuje historické centrum Prahy masový turistický ruch, jehož dopady by mohly být zmírněny definováním a zrealizováním strategie nabízející jistému množství turistů možnost navštívit další české památky zapsané na Seznam světového dědictví, k nimž patří Zelená Hora (a s ní sousedí Zámek Žďár nad Sázavou), Litomyšl a další. V České republice by mělo dojít k vytvoření cest či cestovních tras propojujících památky světového dědictví. Mělo by dojít k navázání partnerství s dalšími památkami včetně památek světového dědictví v regionu Vysočina a jeho okolí a takto vzniklé turistické trasy by měly být pro návštěvníky snadno přístupné a uchopitelné.

4.2 Týmy spravující památky kulturního a přírodního dědictví zapsané na Seznamu světového dědictví by se měly spojit se správci památek, které na Seznamu zapsány nejsou (nebo zatím nejsou), tak aby byl zdůrazněn udržitelný rozvoj daného regionu České republiky. Autentičnost a integrita památek by vždy měly stát v popředí zájmu a sloužit jako základ udržitelného cestovního ruchu.

4.3 Profesionální správci památek by měli být v kontaktu s místními lidmi a spolupracovat s úřady na místní, regionální i celostátní úrovni a s podnikateli v oblasti cestovního ruchu. Měli by najít rovnováhu mezi cestovním ruchem a památkovou péčí.

4.4 Spolupráce mezi veřejnými i soukromými subjekty by měla být vyhledávána a navazována všemi způsoby tak, aby vznikaly synergie s ohledem na udržitelný rozvoj, z čehož budou mít prospěch i příslušné obce.

4.5 Zámek Žďár nad Sázavou by měl být více zapojen do fungování památky Zelená Hora, která náleží na Seznam světového dědictví, protože oba tyto objekty jsou historicky součástí jednotné vize, která utvářela celou krajinu, od sekulárních aktivit v její spodní části, až po sakrální aktivity v části vyvýšené. Všichni vlastníci a další aktéři, jichž se týká správou Zámku Žďár nad Sázavou a oblasti Zelená Hora by měli spolupracovat na rozšíření společné vize, což zlepší ochranu obou památek jako celku do budoucna.

4.6 Ačkoli je Zámek Žďár nad Sázavou objektem v soukromém vlastnictví, jeho vlastníci jsou zároveň jeho správci - administrátory, jejichž úkolem je předat jej dalším generacím v co nejlepším stavu, v jeho úplnosti a autenticitě.

4.7 Zámek Žďár nad Sázavou je tvůrčí projekt, který ukazuje že společnost, jež vytváří živoucí prostředí je společností prosperující. Bez projektu nebo vize nemůže žádná památka odrážet současný život svých návštěvníků a místních obyvatel. Kultura by měla být vnímána jako sjednocující faktor.

5.0 Ohledně mezinárodní vzdělávací platformy při Grands Sites de France

Závěrem tohoto Semináře doporučují jeho účastníci přijetí následujících kroků:

5.1 Zveřejnit a rozšiřovat výsledky tohoto Semináře tak, aby zvyšovaly povědomí mezi správci památek o dotčených problémech, principech a modelech řízení s uplatněním dobré praxe/trendů/příkladů.

5.2 Podpořit pokračování těchto úvah v regionech střední Evropy, jihovýchodní Evropy a východní Evropy tak, že účastníci z těchto regionů budou zařazeni do mezinárodního intenzívního školení pro rok 2017 v rámci mezinárodních aktivit sítě Grands Sites de France.

5.3 Mezinárodní vzdělávací platforma při síti památek Grands Sites de France by měla i nadále zůstávat v kontaktu prostřednictvím pokračujících úvah a za pomocí zapojených institucí tak, aby byla podporována účast místních komunit i celých států na správě přírodních a kulturních památek a aby došlo k propojení s lokálně vznikajícími iniciativami, které jsou neméně důležité než ty, které přicházejí z rozhodnutí shora. Konkrétní a praktické projekty by měly být podporovány v souladu a ve spolupráci s úřady na místní i celostátní úrovni za vytyčení společných priorit. Ty nejfektivnější myšlenky jsou často právě ty nejprostší.

5.4 Mezinárodní vzdělávací platforma při Grands Sites de France by měla využít potenciálu svých členů k zdůraznění rozsahu jejich aktivit, k jejich zviditelnění a k vytváření vazeb mezi nimi během pravidelných vzdělávacích akcí v průběhu celé jejich kariéry.

Žďár nad Sázavou, 14. září 2016

DECLARATION DE ŽDÁR NAD SÁZAVOU

14 septembre 2016

*Note: Ceci est une déclaration écrite par les participants à l'Atelier.
Elle n'engage pas officiellement les institutions qu'ils représentent.*

<i>For English, please see page.....</i>	2
<i>Česká verze viz. strana.....</i>	6
<i>Program(me).....</i>	<i>ENG 14 – CZ 15 – FR 16</i>

I.0 PREAMBLE

Les 30 participants de six nationalités présents à l'Atelier tenu à Ždár nad Sázavou, République tchèque, du 12 au 14 septembre 2016, intitulé "CONSTRUIRE L'AVENIR DE NOTRE PATRIMOINE : PARTAGER LES OUTILS ET LES EXPÉRIENCES DE GESTION DES SITES PATRIMONIAUX" expriment leur reconnaissance à l'UNESCO pour avoir accordé son patronage, aux autorités nationales tchèques et françaises pour leur soutien, au Domaine de Ždár nad Sázavou d'avoir accueilli l'Atelier et à la Pôle international du Réseau des Grands Sites de France pour avoir pris l'initiative de cet événement ;

2.0 CONSIDERANT QUE :

2.1 L'UNESCO en accordant son patronage à cet Atelier, reconnaît la nécessité pour les gestionnaires de sites patrimoniaux, de se rassembler pour partager leurs réflexions et pour progresser ensemble en apprenant de

leurs pairs ; les bonnes pratiques sont une facette de leur travail et discuter honnêtement des problèmes avec des pairs peut être une bonne occasion de remettre en question ses propres conceptions et d'améliorer ses pratiques professionnelles ;

2.2 Le rôle fondamental et la responsabilité du Pôle international animé par le Réseau des Grands Sites de France consiste à promouvoir la compréhension, les échanges et la coopération entre les gestionnaires de sites patrimoniaux culturels et naturels ;

2.3 La coordination de ce Pôle devrait être poursuivie, développée et orientée de manière à informer, à sensibiliser et à former les gestionnaires de sites par le biais de programmes et de formations sur le terrain, sur les nouvelles tendances et réflexions tenant compte des attentes et des besoins des communautés locales ;

2.4 Le patrimoine culturel et naturel, inscrit ou non sur la Liste du patrimoine mondial, est un vecteur de cohésion sociale et de développement local ; pour cette raison, les composantes humaines et sociales de la conservation du patrimoine doivent être prises en compte dans tout projet lié. Ainsi une approche intégrée des sites patrimoniaux devrait être recherchée systématiquement ; les plans de gestion et les projets devraient être basés sur les valeurs du site et une expérience devrait être offerte aux visiteurs.

RECOMMANDENT QUE :

3.0 En ce qui concerne le patrimoine culturel et naturel en général :

3.1 L'importance de la protection du patrimoine majeur soit reconnue dans cette époque de développements rapides et accélérés ; l'urgence d'inclure des considérations environnementales dans les politiques de conservation du patrimoine devrait être prise en compte ; les politiques patrimoniales devraient être transversales ;

3.2 On ne possède pas un site, on l'emprunte à ses enfants ;

3.3 La nécessité pour un développement durable des sites/biens patrimoniaux devrait être intégré avec la prise en compte des valeurs patrimoniales et les identités culturelles ;

3.4 Le rôle-clé des communautés et des habitants dans l'identification, la conservation et le développement des valeurs patrimoniales devrait être mieux prise en considération ; les sites devraient être mieux intégrés dans la vie contemporaine et les communautés locales devraient être invitées à partager la vie des sites ; le passé est pertinent s'il a du sens pour les communautés locales et pour le public au sens large ;

3.5 La nécessité de nouveaux mécanismes de financement adaptés à la gestion du patrimoine devrait être explorée et développée ; le financement public devrait correspondre au financement privé ; les fonds consacrés au développement d'un site donné pour les visiteurs extérieurs devraient être couplés avec un financement équivalent en faveur du développement de la communauté locale ;

3.6 La coopération conjointe entre les sites patrimoniaux d'une région ou d'un territoire donné devrait être systématique ; les sites ne devraient pas se concurrencer l'un l'autre, mais plutôt créer des synergies pour se développer ensemble ;

3.7 Les valeurs sont le gouvernail de tout projet patrimonial, elles devraient aider à construire un cadre de référence commun pour définir une vision commune de l'esprit des lieux (*genius loci*), car il est une

construction mentale de notre perception ; le marketing d'un site patrimonial devrait être basé sur des valeurs comprises par tous les acteurs, car c'est la clé du succès ;

3.8 Le tourisme devrait résister à la tentation des touristes de visiter des sites patrimoniaux dans une course à l'accumulation de visites d'une manière dépourvue de sens ; l'échelle humaine du temps est incompressible et nécessaire pour comprendre l'esprit des lieux (*genius loci*) ; les touristes devraient se voir offrir (et devraient prendre) le temps d'apprendre une histoire qui inclut un contexte ; le marketing des destinations touristiques devrait inclure l'esprit des lieux dans les messages promotionnels ;

3.9 Le profil de base des gestionnaires de sites devrait être décrit dans les *Orientations devant guider la mise en œuvre de la Convention du patrimoine mondial* ; les gestionnaires des sites devraient être des facilitateurs et des coordonnateurs plus que des gestionnaires qui prennent des décisions seuls de leur côté ; les postes des gestionnaires de biens/sites devraient être clairement définis, de même que la portée de leur pouvoir de prise de décision ; ces responsabilités devraient apparaître en détail dans tous les plans de gestion ;

3.10 Les plans de gestion sont un critère requis qui devrait être considéré davantage comme un engagement public ; ils devraient être accessibles à tous, y compris sur Internet.

4.0 En ce qui concerne le Domaine de Ždár nad Sázavou

L'engagement du Domaine de Ždár nad Sázavou pour accueillir cet Atelier est une initiative louable pour sensibiliser les autorités tchèques locales, régionales et nationales, les universités, l'industrie du tourisme et le public en général ;

Comme conclusion de cet Atelier, les participants se sont accordés comme suit :

4.1 En tant que bien du patrimoine mondial, le centre historique de Prague attire un tourisme de masse, dont l'impact pourrait être atténué par la définition et la mise en œuvre d'une stratégie proposant à un certain nombre de touristes la possibilité de visiter d'autres biens tchèques du patrimoine mondial tels que Zelená Hora (et le Domaine voisin de Ždár nad Sázavou), Litomyšl ou d'autres ; des routes ou des itinéraires du patrimoine mondial devraient être mis au point en République tchèque ; les routes patrimoniales devraient avoir un fil rouge pour lier leurs diverses composantes /sites patrimoniaux ; des partenariats avec d'autres sites, y compris des sites du patrimoine mondial dans la région de Vysočina et ses environs devraient être mis au point ; ces itinéraires devraient être faciles à parcourir ;

4.2 Les équipes de gestion des biens patrimoniaux culturels et naturels qui sont inscrits sur la Liste du patrimoine mondial devraient faire équipe avec les gestionnaires de biens qui ne sont pas inscrits – ou pas encore inscrits –, de manière à mettre l'accent sur le tourisme durable d'une région donnée de la République tchèque ; l'authenticité et l'intégrité des sites devrait toujours être leur première attention et le fondement de ce tourisme durable ;

4.3 Les gestionnaires professionnels de sites patrimoniaux et les communautés devraient se mettre en contact et travailler avec les autorités locales, régionales et nationales et avec les entreprises de tourisme ; ils devraient trouver un équilibre entre le tourisme et la conservation ;

4.4 Une collaboration entre les entités publiques et privées devrait être recherchée de toutes les manières pour créer des synergies en terme de développement durable, ce qui bénéficiera aux communautés locales ;

4.5 Le Domaine de Ždár nad Sázavou devrait être plus intégré au bien du patrimoine mondial de Zelená Hora car ils font tous les deux partie d'une vision unique qui a composé le paysage tout entier, des activités séculaires dans sa partie basse jusqu'aux activités sacrées dans sa partie supérieure ; tous les propriétaires et les acteurs concernés par la gestion du Domaine de Ždár nad Sázavou et la zone de Zelená Hora devraient travailler ensemble pour élargir l'échelle de vision, ce qui améliorera la protection de tout l'ensemble à l'avenir ;

4.6 Même si le Domaine de Ždár nad Sázavou est une entité privée, ses propriétaires sont ses intendants, ses administrateurs, dont le rôle consiste à le transmettre aux générations futures dans les meilleures conditions d'intégrité et d'authenticité ;

4.7 Le Domaine de Ždár nad Sázavou étant un projet créatif apporte la preuve qu'une société qui crée est une société vivante et prospère ; sans projet, sans vision, un site ne peut pas intégrer les vies contemporaines des visiteurs et des citoyens locaux ; la culture devrait être considérée comme un outil fédérateur.

5. En ce qui concerne le Pôle international du Réseau des Grands Sites de France

Comme conclusion à cet Atelier, les participants recommandent les actions suivantes à mettre en œuvre :

5.1 Diffuser les résultats de cet Atelier de façon à sensibiliser la communauté des gestionnaires de sites sur les problèmes, les principes et les modèles de gestion intégrée/les bonnes pratiques/ les tendances/les exemples ;

5.2 Encourager la poursuite de cette réflexion dans les sous-régions d'Europe centrale, du sud-est et de l'est en sélectionnant des participants de ces sous-régions pour la formation internationale intensive pour gestionnaires de sites patrimoniaux, organisée en 2017 dans le cadre de ses actions internationales par le Réseau des Grands Sites de France ;

5.3 Le Pôle international animé par le Réseau des Grands Sites de France devrait continuer d'interagir par le biais de la réflexion menée actuellement et des institutions liées pour encourager la participation des communautés locales et nationales dans la gestion des sites et pour se relier aux initiatives nées du terrain qui sont aussi importantes que celles qui sont imposées par des décisions prises d'en haut ; des projets concrets et pratiques devraient être encouragés en conjonction ou en coordination avec les autorités locales ou nationales, définissant les priorités ensemble ; les idées les plus efficaces sont souvent les plus simples ;

5.4 Le Pôle international animée par le Réseau des Grands Sites de France devrait capitaliser sur ses membres pour mettre l'accent sur l'envergure de leurs actions, leur donner de la visibilité et les mettre en relation au cours de formations régulières tout au cours de leurs carrières.

Ždár nad Sázavou, 14 septembre 2016

Pôle **international** francophone de formation et d'échanges **des gestionnaires** de sites patrimoniaux

Programme of the Workshop

Day 1 – Monday 12 September 2016

- 12:30 Light lunch (*New Generation Museum's Café - Kavárna v Muzeu Nové Generace*)
- 14:00 Opening of the seminar (*Fresco Baroque Halls - Freskové barokní sály*)
- 14:30 Brief introduction of each participant
- 15:00-17:30 Workshop Nr. 1 : "Shared Values: How to identify the meaning, values and genius loci of my site and how to share them". Moderator: Vincent Guichard, Director of Grand Site de France Bibracte-Mont Beuvray
  - Introduction of the theme
  - Round table presentations
  - Two "Best practices" presentations
    - Constantin Kinsky - The Work on Values and Genius Loci in Žd'ár
    - Chloé Campo-de Montauzon - Val de Loire WHS Outstanding Universal Value
  - Debate
  - "What have I learned from this workshop" Round table
- 17:30-19:00 Welcome drink and visit of the New Generation Museum (*New Generation Museum - Muzeum Nové Generace*)
- 20:00 Opening dinner (*New Baroque Halls - Nové barokní sály*)

Day 2 – Tuesday 13 September 2016

- 8:30-9:30 Visit of the Chateau "In Santini's Footsteps"
- 9:30-12:30 (*Fresco Baroque Halls - Freskové barokní sály*) Workshop Nr. 2: "From the site's meaning and value to a management plan - the integrated management of a heritage site". Moderator: Chloé Campo-de Montauzon, Director of French association of World Heritage Sites
  - Introduction of the theme
  - Round table presentations
  - Two "Best practices" presentations
    - Alexandru Nicolaescu & Ion Stefanita - Site management in Moldova
    - Vincent Guichard - Intergrated management of Bibracte, Grand Site de France
  - Debate
  - "What have I learned from this workshop" Round table
- 12:00 Lunch (*New Baroque Halls - Nové barokní sály*)
- 13:30-16:00 (*Fresco Baroque Halls - Freskové barokní sály*) Workshop Nr. 3: "Building a sustainable tourism destination". Moderator: Constantin Kinsky, Žd'ár nad Sázavou Estate's Owner
  - Introduction of the theme
  - Round table presentations
  - Two "Best practices" presentations
    - Anne Vourc'h - Grands Sites de France and Tourism
    - Gilles Marty - Tourism Routes in Europe, notably the example of Norway
  - Debate
  - "What have I learned from this workshop" Round table
- 16:00-17:00 "Expert Witness View" by Marielle Richon, ICOMOS and ex-UNESCO + Seminar conclusions
- 17:30 Visit of Zelená Hora WHS (departure at 17:15 from *Fresco Baroque Halls - Freskové barokní sály*)
- 19:00 Dinner (for those staying until Wednesday)

Day 3 – Wednesday 14 September 2016

- Field trip to the City of Litomyšl (WHS), departure at 8:30

Pôle **international** francophone de formation et d'échanges **des gestionnaires** de sites patrimoniaux

Program semináře

1. den – pondělí 12. září 2016

- 12:30 Lehký oběd (*Kavárna v Muzeu Nové Generace*)
- 14:00 Zahájení semináře (*Freskové barokní sály*)
- 14:30 Představení účastníků
- 15:00-17:30 Workshop č. 1 : "Sdílené hodnoty: Jak v "mě" památce identifikovat smysl, hodnoty a ducha místa (genius loci) a sdílet je?". Moderátor: Vincent Guichard, Ředitel Grand Site de France Bibracte-Mont Beuvray
  - Úvodní slovo k tématu
  - Kulatý stůl s příspěvky
  - Dvě prezentace "Best practices"
    - Constantin Kinský – Práce s hodnotami a geniem loci ve Žďáru
    - Chloé Campo-de Montauzon – Údolí řeky Loiry (světové dědictví) a její Výjimečná univerzální hodnota
  - Diskuze
  - Závěrečný kulatý stůl - "Co jsem si odnesl z tohoto workshopu"
- 17:30-19:00 Welcome drink a prohlídka Muzea Nové Generace (*Muzeum Nové Generace*)
- 20:00 Zahajovací večeře (*Nové barokní sály*)

2. den – úterý 13. září 2016

- 8:30-9:30 Prohlídka zámku "Po stopách Santiniho"
- 9:30-12:30 (*Freskové barokní sály*) Workshop č. 2: "Od hodnot památek k plánu jejich správy (management plan) – integrovaná památková péče" Moderátor: Chloé Campo-de Montauzon, Ředitelka asociace sdružující francouzské památky zapsané na Seznamu světového dědictví UNESCO
  - Úvodní slovo k tématu
  - Kulatý stůl s příspěvky
  - Dvě prezentace "Best practices"
    - Alexandru Nicolaescu & Ion Stefanita – Správa památek v Moldávii
    - Vincent Guichard – Integrovaná správa Bibracte, Grand Site de France
  - Diskuze
  - Závěrečný kulatý stůl - "Co jsem si odnesl z tohoto workshopu"
- 12:00 Oběd (*Nové barokní sály*)
- 13:30-16:00 (*Freskové barokní sály*) Workshop č. 3: "Vybudovat udržitelnou turistickou destinaci". Moderátor: Constantin Kinský, Majitel Zámku Žďár nad Sázavou
  - Úvodní slovo k tématu
  - Kulatý stůl s příspěvky
  - Dvě prezentace "Best practices"
    - Anne Vourc'h - Grands Sites de France a turismus
    - Gilles Marty – Touristické cesty v Evropě, příklad Norska
  - Diskuze
  - Závěrečný kulatý stůl - "Co jsem si odnesl z tohoto workshopu"
- 16:00-17:00 "Pohled svědků" Marielle Richon, ICOMOS et ex-UNESCO + Závěry ze semináře
- 17:30 Prohlídka Zelené Hory (světové dědictví) (odchod v 17:15 - *Freskové barokní sály*)
- 19:00 Večeře (pro účastníky středečního programu)

3. den – středa 14. září 2016

- Návštěva Litomyšle (světové dědictví), odjezd v 8:30

Pôle **international** francophone de formation et d'échanges **des gestionnaires** de sites patrimoniaux

Programme de l'Atelier

Jour 1 – Lundi 12 septembre 2016

- 12:30 Déjeuner (*Café du Musée Nouvelle Génération - Kavárna v Muzeu Nové Generace*)
- 14:00 Ouverture du séminaire (*Salles à fresques baroques - Freskové barokní sály*)
- 14:30 Tour de table introductif
- 15:00-17:30 Workshop N°1 : "Valeurs partagées : Comment identifier le sens, les valeurs et l'esprit des lieux de mon site et les partager". Animateur : Vincent Guichard, Directeur du Grand Site de France Bibracte-Mont Beuvray
  - Introduction au thème
  - Table ronde
  - Deux présentations de "Bonnes pratiques"
    - Constantin Kinsky - Le travail sur les valeurs et l'esprit des lieux à Žd'ár
    - Chloé Campo-de Montauzon – Le Val de Loire (patrimoine mondial) et sa Valeur Universelle Exceptionnelle
  - Discussion
  - Tour de table de conclusion - "Ce que j'ai retenu de ce workshop"
- 17:30-19:00 Apéritif de bienvenue et visite du Musée Nouvelle Génération (*Musée Nouvelle Génération - Muzeum Nové Generace*)
- 20:00 Dîner d'ouverture (*Nouvelles salles baroques - Nové barokní sály*)

Jour 2 – Mardi 13 septembre 2016

- 8:30-9:30 Visite du Château "Sur les pas de Santini"
- 9:30-12:30 (*Salles à fresques baroques - Freskové barokní sály*) Workshop N°2: "Du sens et de la valeur d'un site vers un plan de gestion – la gestion intégrée d'un site patrimonial". Animateur : Chloé Campo-de Montauzon, Déléguée générale de l'Association des Biens français du patrimoine mondial
  - Introduction au thème
  - Table ronde
  - Deux présentations de "Bonnes pratiques"
    - Alexandru Nicolaescu & Ion Stefanita – Gestion des sites en Moldavie
    - Vincent Guichard – Gestion intégrée de Bibracte, Grand Site de France
  - Discussion
  - Tour de table de conclusion - "Ce que j'ai retenu de ce workshop"
- 12:00 Déjeuner (*Nouvelles salles baroques - Nové barokní sály*)
- 13:30-16:00 (*Salles à fresques baroques - Freskové barokní sály*) Workshop N°3: "Construire une destination touristique durable". Animateur : Constantin Kinsky, Propriétaire du Domaine de Žd'ár nad Sázavou
  - Introduction au thème
  - Table ronde
  - Deux présentations de "Bonnes pratiques"
    - Anne Vourc'h - Grands Sites de France et Tourisme
    - Gilles Marty – Routes touristiques en Europe, notamment l'exemple de la Norvège
  - Discussion
  - Tour de table de conclusion - "Ce que j'ai retenu de ce workshop"
- 16:00-17:00 "Regard du Grand Témoin" par Marielle Richon, ICOMOS et ex-UNESCO + Conclusions du séminaire
- 17:30 Visite de Zelená Hora (patrimoine mondial) (départ à 17:15 de *Salles à fresques baroques - Freskové barokní sály*)
- 19:00 Dîner (pour les personnes restant jusqu'à mercredi)

Jour 3 – Mercredi 14 septembre 2016

- Visite de terrain – Ville de Litomyšl (patrimoine mondial), départ à 8:30